

הלכות ראש השנה תקפ"תקפו

בז יכול ליתן בתוכו מים או יין קטני כדי לצחצחון קטני ואין זה כמתקן כלי ביו"ט אבל מי רגלים אף בחול אסור מפני הכבוד קטני:

תקפו דין התוקע לתוך הבור וכו' ה' סעיפים:

א שמיעת קול שופר צריכה להיות בלא ערוב קול אחר כלל אבל אם שמע הקול בערוביאו לא יצא* לפיכך העומד בתוך הבית גדולה או בבור* או ברות* דהיינו בנין שרובו תחת הקרקע (אבל אם רובו למעלה מן הקרקע אע"פ שמקצתו בתוך הקרקע דינו כבית*) וכן העומד בתוך המערה* ותוקע ושמעו אחרים מבחוץ אם ברור להם ששמעו קול שופר יצאו ואם לאו לא יצאו* לפי שהקול מתבלבל בהבל הבור והרות קודם שיצא לחוץ ואפשר שלא שמעו אלא קול הברה* ומוב להחמיר שאף שברור לו שקול שופר שמע לא יסמוך על בקיאותו ויחזור וישמע שנית התקיעות שלא מן התוקע בבור אבל לא יברך שנית אלא אם כן ברור לו ששמע קול הברה* דספק ברכות להקל:

ב כמה דברים אמורים כאותם העומדים חוץ לבור אבל התוקע עצמו וכן אותם העומדים עמו בבור יצאו* שבודאי קול שופר שמעו* כמה דברים אמורים בבור ורות ומערה אבל בבית גדולה שהביתה גדולה אף התוקע והעומדים עמו בתוכה אפשר שישמעו קול הברה לפיכך אם ברור להם ששמעו קול שופר יצאו ואם לאו לא יצאו*:

ג אם התחיל לתקוע בבור ועלה חוץ לבור וגמר את התקיעה שהתחיל בבור יצא ידי חובתו* שכל מה ששמע בין כשהיה בפנים בין כשהיה בחוץ היה בודאי קול שופר* ואם כשעלה מהבור הוציא אוניו חוץ לבור קודם שהוציא השופר לחוץ לא יצא* אלא אם כן ברור לו שברגע שהיה שומע קול שופר ולפי שאי אפשר לצמצם שיוציא האוניו והשופר כאחד לכן מוב שיוציא השופר תחלה קודם לאוניו* דאז בודאי ישמע קול שופר כיון שהשופר הוא בחוץ במקום שאין שם קול הברה.

ואותם שהיו עומדים עמו בבור בשעה שהתחיל לתקוע שם* אף על פי שלא יצאו עמו מהבור אף על פי כן יוצאים בתקיעות דכשאדם בבור והשופר חוץ לבור בודאי שומע קול השופר ולא קול הברה כמו שנתבאר*:

ד השומע מקצת תקיעת קול שופר ומקצת קול הברה נכון שהיה עומד חוץ לבור והתוקע

קעח מושנה לב, סת"ב, מור ושולע סכ"ג.
קעט ברייתא לג, א, מור ושולע שם.
קפ השי"י במשנה שם ד"ה א' רצה, לבוש סכ"ג.
קפא גמרא (בריתא) שם, מור ושולע שם.

סימן תקפו

- א מור, לבוש ס"א.
- ב מושנה כו, ב, מור ושולע ס"א.
- ג מושנה שם, מ"א ס"ק א.
- ד רש"י עירובין קב, ב ד"ה של בור, ח"א שם, וראה לעיל ס"א תנה סכ"ג.
- ה מ"א שם.
- ו רמב"ם פ"א ה"ה ש"רע שם.
- ז מושנה ומקרא שם, לפירוש השי"י שם ד"ה אותן, ומב"ם שם, ותולע שם, שביאר הרא"ש פ"ג ס"ה, גכ"י ד"ה ומ"ש הרא"ש, הובא בב"י ס"ק א, לבוש שם.

- ח רא"ש שם.
- ט ט"ז שם.
- י גמרא שם, מור ושולע שם.
- יא רש"י שם.
- יב דין (ז, א) ד"ה גמרא, בדיעת הרמב"ם פ"א ה"ה, לבוש שם, (דח"א ס"ב).
- יג גמרא כה, א, מור ושולע ס"ב.
- יד רש"י שם ד"ה בתוקע, מור ושולע שם.
- טו גמרא שם, ח"א סכ"ג.
- טז מ"א שם.
- יז גמרא כו, סעי"ב (כשכל התקיעה בפנים), דח"א ס"ב (כשתחלת התקיעה בפנים), ב"י ד"ה ומ"ש אבל הוא (כשתחלת התקיעה בפנים), ח"א ס"ק ד (כשתחלת התקיעה בפנים), עי"ן ח"א סקי"ג ודוק.
- יח שגב שיוציא השופר תחלה קודם לאוניו.

הלכות ראש השנה תקפז-תקפח

התחיל לתקוע בבור ובאמצע התקיעה יצא חוץ לבור וגמרה שם¹⁰ וכן השומע מקצת תקיעה שלא בחיוב¹¹ דהיינו קודם אור היום ומקצתה אחר אור היום¹² וכן האומר למו שמתעסק בתקיעות כלא כוונה להוציא שום אדם בתקיעתו ובאמצע התקיעה אמר לו כוון להוציאני ותקע¹³ ומשך בה שיעור תקיעה כל אלו כיון שמקצת התקיעה הוא שלא כחקנה אע"פ שבמקצתה שהיא כתקנה יש בה שיעור תקיעה¹⁴ שיתבאר בסיומן תק"צ¹⁵ לא יצא ידי חובתו לפי שכל תקיעה צריכה שתהא בכשרות מתחילתה ועד סופה אפילו היא ארוכה הרבה:

התוקע בבית הכנסת ויש עומדים בחוץ דחוק קצת מכית הכנסת אם אין ברור להם ששמעו קול שופר צריכים לשמוע התקיעות שנית לפי שאפשר ששמעו קול הברה אבל אם נראה להם ברור שקול שופר שמעו אינם צריכים להחמיר על עצמן ולשמעו שנית¹⁶:

תקפח זמן תקיעת שופר וכו' מ' סעיפים:

א זמן תקיעת שופר ביום¹⁷ שנאמר¹⁸ יום תרועה וגו' ביום ולא בלילה¹⁹ וכל היום כשר לתקיעת שופר²⁰ מעלות השחר²¹ עד צאת הכוכבים²² אלא שתכמים הצריכו להמתין עד שתנחין החמה²³ שיצא מכלל ספק לילה²⁴ שאין הכל בקוואין בעמוד השחר²⁵ ומכל מקום אם עבר ותקע משעלה עמוד השחר קודם הנחין החמה יצא²⁶ ואין צריך לתקוע שנית:

ב אם שמע מקצת תקיעה קודם עמוד השחר ומקצתה אחר עמוד השחר נתבאר בסיומן תקפ"א²⁷:

ג שמע תשע תקיעות כחשע שעות ביום או מתשע בני אדם שתקעו כאחד נתבאר בסיומן תקפ"ב²⁸:

ד יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר²⁹ אע"פ שהתקיעה בשופר אינה מלאכה³⁰ ואינה אסורה בשבת ויו"ט אלא מדברי סופרים³¹ משום עובדין דהול³²

יט נגמרא כה, א. מור ורמ"א ס"ג.

כ רבנו ירוחם נתיב ו' ח"ב (מה, ד). שו"ע ס"ג.

כא רבה שם (קודם שעולה עמוד השחר. וראה לקמן ס' תקפח (מ"א). מור וש"ע רס"ו תקפח. מ"ז כאן ס"ב.

כב רבנו ירוחם שם. שו"ע שם.

כג מור בשם בעל העיטור הל' שופר (צט, א). דא"ש פ"ג ס"ח (מהמסע נראה דהיינו אפילו במשך שיעור

תקיעה). רבנו ירוחם שם (שכן עיקר). דעה הא' בשו"ע שם. מ"א ס"ב ה (שכן עיקר). לבוש ס"ג. וראה גם לקמן

ס' תקצב ס"ח.

כד סעף ו'.

כה ט"ז סק"א.

סיומן תקפח

א משנה מגילה כ, ב. מור וש"ע ס"א.

ב כבודר כפ, א. נגמרא שם.

ג רש"י ר"ח כה, א ד"ה קודם. מור וש"ע שם.

ד משנה מגילה שם. מור.

ה ר"ח כה, א. וראה משנה מגילה כ, א. מור וש"ע שם.

וראה גם לעיל ס' תפח (לענין הלל).

ו ראה נגמרא שם כ, ב. מור. לעיל שם.

ז משנה שם. מור וש"ע שם.

ח רש"י שם ד"ה עד הנחין. מ"א ס"א.

ט רש"י שם ד"ה הכולן. וראה לעיל שם: לפי שהוא כליה

בעיני הבירוח, וש"נ.

י מור וש"ע שם.

יא סעף ד'.

יב סיניגד.

יג חושנה כפ, ב. מור וש"ע ס"ה.

יד נגמרא שם. לבוש ס"ה.

טו רמב"ם פ"ב הל'.

טז משמעות הגמרא ורש"י (עיין ברש"י שבת ג' ע"ב

ד"ה דביקן (הרד"ת הפת שבות ר"א), ובר"ח ור"ן

שם א, (ב) ד"ה אמר (לאו שבות היא אלא עובדין דהול),

ובגמרא דף ק"ד ע"ב (כמה דאפשר לשנויי משנת) ורש"י

שם ד"ה מרדה (שהוא דרך חול), ובב"י ס"י תני ד"ה

ומ"ש ואם בשוגג, ולעיל שם ס"ט. ותקיעת שופר שוה

לרד"ת הפת כמבואר ב"ה שם שבת שם). וראה שלהן

המליך ח"ב ע' קצה הנה"ו. וראה גם לקמן ס' תקפח ס"ב.

ס' תקצו ס"ב. ס' תרכ"ט ס"א.